

ANTONÍN NOVOTNÝ: Staropražské kapitoly

Bývaly časy, kdy v lidském těle, jeho potřebách a chťích byl shledáván důvod všech nepravostí. Proto žena nazvána obrazně branou d'ábla a uloženo jí mlčení, proto v každém hnutí myslí a vzkypění krve spatřován hřích, hodný trestu. Než jak to zpronařikávané tělo krotit. Jsou okamžiky v životě člověka, duševně či fyzicky bolestné, které dají zapomenout na bujnost masa. Tenkrát smrtelník, nenalézaje sdostatek pomoci u lidí, utíká do nadmyslna a hledá tam vysvobození ze své nouze.

Jenže bolest nepřichází na rozkaz a hlavně ne, když zdravá tělesnost nutká ku pokleskům, pročež když pokoušejí mosnosti pekel, nutno si spásnou muku přivoditi. Kdykoliv chťič ho dráždil, vbíhal sv. František z Assisi do nejhustších keřů, čímž přiváděl „osla tělo“ k rozumu, a jiní vymysleli pro pokání důtky uzlovité. Bijíce se jimi do nahoty hřbetu, zaháněli tužby poklesávající tělesnosti, ba činili něco nad to. Zdaž nestojí v evangeliu sv. Marka: „Tedy vzal Pilát Ježíše a zbičoval. A žoldněři spletše korunu z trní, postavili na hlavu jeho a pláštěm šarlatovým přioděli jej. A říkali: Zdráv buď, králi židovský. A bili jej hůlkami.“ Musel-li syn člověka strpěti krvavé šlehy, pak pokání, uvedené do formy nápodoby spasitelského utrpení, bude tím účinnější, zisk zásluh o posmrtný život větší.

Z takových úvah vzniklo hnutí mrskačů, podnícené cisterciákem Joachimem de Floris, hlasatelem tzv. věčného evangelia....Jejich typickým českým následovníkem byl pražský arcibiskup Jan z Jenštejna. Církev nebyla tomuto hnutí příliš nakloněna, vždyť opozice proti její hierarchii nalézala v něm živnou půdu..... Podníceni ohnivými řečmi kapucínského kazatele P. Mathiuse Bellintana a salodio, usnesli se na podivné a nevídané oslavě příštího Velkého pátku (28.3.1603). V den, zasvěcený ukrutné smrti Ježíše Krista, vyšlo novotné bratrstvo do ulic, pravděpodobně jenom hradčanských, a jeho účastníci bili se v hřbety s pílí, prodechnutou radostným vzrušením.

Průvody mrskačů znamenaly pro Prahu pokaždé značnou senzaci, o to větší že konány pouze jednou do roka..... Už před polednem Velkého Pátku vstupovali aktěři procesí do kláštera odřikavé řehole. Hned u vchodu přijímali z rukou bratra fortnýře kápi a metlu, načež spěchali do tzv. staré truhlárny. ... V ní svlékli obyčejný šat,....., zaměřili do refektáře podvalového stropu, z pod jehož trámů se brzy ozval pleskot šlehů na tělo.

Když pak odbila na věži sedmá hodina večerní, tehdy vyšel průvod z monastýru, maje v čele personu....následuje popis trasy procesí, autor byl správcem Muzea hl. m. Prahy a jedním z nejvýznačnějších pragensistů, následně pak popis ukládání metel do skříní.

Bohužel časy se mění a my s nimi. Nejinak tomu bylo s bratrstvem.... Naposledy se v Praze mluví o bolestné penitencii důtek v dekretu zdejšího arcikněze Mořice Gustava ...Jím navždy zakázán(cca 1720) zjev flagelantů,, kdyby neuposlechli, budou světským ramenem sebrání a zavření.

...Pocítí-li ale někdo potřebu se ranami biče umrtvovati, nechť se uchýlí na vhodné místo uvnitř klášterů, kde kvůli větší účinnosti exercicie budou k němu a podobným, lkajícím nad spáchánými hřichy, pronášena mravoučná kázání (1750).

A nyní, když slova arcipastýře takto znějí, ať někdo popře pravdivost úsloví, že „tempora mutantur“ a s nimi lidská mysl a názor.